

PREOTULU ROMANU.

Diuariu basericescu, scolasticu si literariu.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege
voru cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.

Studia din Dreptulu canonicu.

(Urmare.)

Impedimentele derimatórie séu nimicitórie de casatorie.

Numerulu si tractarea impedimenteloru nimitórie.

Procedur'a canonistiloru intru impartírea si tractarea impedimenteloru nimitórie de casatoria diferesce, incátu unii le tractéza dupa versiculi, in cari s'au indatenatu a se infrá in dreptulu ecles. la apuseni ¹⁾, altii dupa motivele

¹⁾ Infrarea in viersuri o produce Hergenröther dupa Petru Bles. ep. 115 de grad. con. sangv. et affin. (M t. 207. p. 343 - 345.)

Votum, conditio, violentia spiritualis,
Paternitas, error, dissimilisque fides,
Aetas, turpe scelus, sangvis, cognatio tempus;
Haec si canonico vis consentire vigori,
Te de jure vetant, jura subire thori.

La aceste au int'revenitu apoi unele schimbari cu adause de la Toma sí Scotu:

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
(Cultus disparitas, vis ordo ligamen, honestas)
Si sis affinis, si forte coire nequibis,

si successivu:

(Si parochi aut duplicis desit praesentia testis)
Raptaque sit mulier, nec parti reddita tuta.

Apoi in loculu celoru trei versiculi din urma s'au pusu:

Aetas, affinis, si clandestinus et impos,
Si mulier sit rapta loco nec reddita tuto.

pre cari se baséza esistenti'a loru¹⁾; unii érași dupa calitate, precumu suntu de dreptulu privatu seau publicu²⁾; éra cei mai multi dupa clasificarea facuta din calitatea consensului necesariu la casatoria. Noi inca din consideratiunea cá esenti'a casatoriei o face consensulu si cá impartirea din urma nu numai e mai acomodata ci si mai corespundietória lucrarei nóstre comparative — vomu urmá cu Phillips pre cei din urma, avendu in vedere de a pune antáiu impedimentele incátu si dupa cumu esistu in baseric'a resaríténa si apoi in cea apuséna si aretandu diferinti'a dintre amendóue.

Desí baseric'a orientale intru manuarea disciplinei facia de impedimentele nimicitóre se vede a fi fostu mai rigorósa la inceputu decátu in apusu, totusi impedimentele nimicitóre nu se vedu a fi asía de precisu statorite, cá sí la apuseni; din comparatiunile facute intre amendóue nu cu multa exceptiune, inse cu atátu cu mai mari divergintie in calitatea catorv'a impedimente, — se póte reduce numerulu sí estensiunea loru totu la acele-si motive.

I. In baseric'a gr. orientale infirate in síru alfabeticu — dupa liter'a initiale — impedimentele nimicitórie, cari ex professo se producu cá atari³⁾ suntu urmatóriele:

1. *Absentarea de 5 ani si necunóscerea ubicatiunei partiei absente* sí absentarea barbatului in decursu de 3 ani sí neingrigirea lui pentru traiulu vietiei muierei sale;⁴⁾
2. *adulteriulu, adeca rumperea sí calcarea credintiei conjugali*;⁵⁾
3. *afinitatea spirituale sí*
4. *consangenitatea trupésca*;⁶⁾

1) Vering o. c. §. 185. sí u.

2) Walter. o. c. §. 305 a) sí u.

3) Se afla la Siagu'u'a o. c. §. 113. In pravila obviu mai cu séma in capetele CCXVI - CCXXXVII. Numerulu loru in baseric'a gr. catolica 'lu deñge conciliulu provinciale I. (T. V. cp. VIII) la 13 cá sí la gr. orientali, inse (precumu se va vedé la singuraticele punte) unele diferu dupa calitate sí din subimpartirea specificativa a rudeniei sí a cuscriei — se estendu pâna la. 17.

4) Prav. cp. CCXXXVI. 93. VI, c. 31, 36 s. Basil.

5) Prav. cp. CLXXIX. 1. CLXXXII. 2. 4; CLXXXVII. CCXXXV, CCXXXVI.

6) 54 VI, s. Basil. 23, 68, 78. s. Basil. cp. CXCI. CXCII, CXCIII, CXCIV, CXCV, CXCVI, CCI, CCXII, CCXXVI, CCXXVII, CCXXVIII.

5. *crim'a*, sub care se cuprinde¹⁾
 - a) conjuratiunea in contr'a capului statului;²⁾
 - b) curse periculóse faia cu consoiulu de casatoria;³⁾
 - c) pierderea sî uciderea fetului;⁴⁾
 - d) condamnarea la inchisória pentru fapte criminali pre mai multi ani;⁵⁾
- 6) *deosebirea religiunaria* — adeca disparitatea cultului;⁶⁾
- 7) *insielarea in persóna*;⁷⁾
- 8) *invoirea impromutata* facuta din evlavia cu scopu de a merge in monastire;⁸⁾
9. *gúbavi'a*, (*nebuni'a*, *mani'a*, *epilepsi'a*, *vesani'a*, *insani'a*) déca trece in turbare si a precesu casatoriei;⁹⁾
10. *nepotenti'a trupésca* dovedita prin conviatuirea conjugale de trei ani, déca a premersu casatoriei;¹⁰⁾
11. *rapirea si urmat'a casatoria*;¹¹⁾
12. *starea monachale seau profesiunea mon.*;¹²⁾
13. *ur'a nedumerita sî maltractarea neomenósa*;¹³⁾

Inse cumcà in baseric'a or. mai esistu si alte impiedimente nimicitórie — sî cu câte'va esceptiuni, precumu vomu aretá la tractarea singuraticeloru impiedimente — in ace'a-si forma cá si in cea apuséna — e lucru constatatu mai pre susu de indoiéla.¹⁴⁾

II. In baseric'a apuséna — dupa usulu de astadi impiedimentele nimicitórie se cuprindu in urmatorii viersiculi :

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,

¹⁾ Cp. CCXVI. — ²⁾ Cap C. 1. — ³⁾ C 9. VI. acolo 2. — ⁴⁾ C. 91. VI. cp. CCXX. — ⁵⁾ C. 15. Tim. Alex. cp. CCXXI. CCXXII. — ⁶⁾ Pr. CLXXXII. 1 — ⁷⁾ 72. VI. CCXVIII, CCXXVII, CCXXXII. conf. sî cp. XI. — ⁸⁾ C. 12, 48. VI. (CLXXXII) CCXIX. — ⁹⁾ Cp. CCXXV, CCXXXIII, CCXXXIV. — ¹⁰⁾ Cp. CCXVII. — ¹¹⁾ C. 11. Ancir. cp. CLVIII, CLIX. — ¹²⁾ C. 5. 16. IV. c. 6 S. Basil. c. 31 Nicef. cap. CXXII sî CCLVIII, 28, 6. — ¹³⁾ Cp. CLXXXIII.

¹⁴⁾ Atari se potu considerá conditiunea, care deimpreuna cu eroarea, de sî nu obvinu sub numele speciale, se potu reduce la insielarea in persóna; forti'a séu sil'a sî legatur'a matrimoniale sî ordulu.

Aetas, ¹⁾ affinis, si clandestinus et impos,
Si mulier sit rapta loco nec reddita tuto
Haec facienda vetant connubia facta retractant.

La acestea s'ar' mai poté adauge: „Si parochi aut duplicis desit praesentia testis,“ cu referentia la acele tîenuri, unde are valóre form'a Tridentina, care prescrie presenti'a preotului si a doi martori, in câtu s'ar' poté nimici casatori'a din asta cauza.

Romanesce s'ar' poté esprime prin urmatóriile: Matri-
moniulu se derina sî de totu se nimicesce — de intrevine: *conditiunea, cumnat'a, crim'a, votulu ori erorea sî ones-
tatea, forti'a, legatur'a, ordulu, nepotinti'a sî etatea, sî cându
cultulu diferesce intre parti, ori de-su afine, séu muierea se
rapesce sî nu se repune in starea libertatii, ce-i lipsesce, —
chiar' sî clandestinitatea tridentina 'lu nemicesce. (Conf. n. 4)*

Impedimente cari causéza imposibilitatea
prestarei consensului.

Caus'a eficiente a casatoriei este consensulu, carele, cá se póta fi basa la inchiarea casatoriei, cei ce-lu prestéza au se fia in stare nu numai a precumpaní cu judecata momentositatea lucrului, pentru care-lu prestéza, ci se aiba si facultatea spirituale a conscientiei de sene a se dechiará liberu si cea corporale de a corespunde acelu scopuri pentru cari se inchia casatori'a; prin urmare casatori'a nu se póte incheiá intre acei'a, cari séu din defectulu etatiei ori a conscientiei de sene, séu din defectele corporali suntu inabili la prestarea consensului recerutu intru inchiarea casatoriei, sî fiendu-cà aceste defecte prestarea consensului o facu imposibile, sî casatoria incercata pre lînga atari defecte beneric'a o considera de nula sî nevalida. Nu se póte asia-dara inchiá casatori'a valida neci intre cei ce nu au etatea sî maturitatea receruta de a poté judecá sî precumpaní momentositatea casatoriei, neci intre acei'a caror'a le lipsesce

¹⁾ In unele locuri in locu de aetas obvine a mens; noi preferimu aetas din cauza cà mai convine, alt'cumu diferiat'i'a nu importa, pentru-cà ambele se referu la imposibilitatea de a prestá consensulu necesariu la casatoria.

conscienti'a de sene, precumu neci intre acei'a cari suntu nepotentiosi de a coresponde cu facultatile s'ale la scopulu pentru care se incheia casatori'a.

Pre aceste motive se baséza impiedimentulu *etatei*, *amentiei* si alu *impotentiei*.

I. *Impiedimentulu etatei*¹⁾ existe atâtu in baseric'a resariténa câtu sî in cea apuséna, de sî canonistii gr. orientali nefacîndu distingere intre impubertate sî minorenitare s'ar' paré a nu-lu atinge espresu intre impiedimentele nimicitórie de casatoria.²⁾

Etatea, care face casatori'a nevalida sî o nimicesce se estinde numai pâna la 14 ani la barbati sî 12 la muieri, sî casatori'a inchiata la acesti ani se considera de valida sî adeverata; deci déca casatori'a cu dispensatiune s'ar' inchiá inainte de acesti ani ai pubertatii sponsii ar' avé se se desparta pâna la pubertate, cându cu repetirea benecuventarei s'ar' lasá se vietuésca la olalta. Din compararea cp. XCV in prav. unde nunt'a benecuventata inainte de 14 sî 12 ani, se dîce „*nunta fara de lege*“ sî preotulu carele va binecuventá atare nunta cu scirea se se depuna, éra facîndu fara scire se se pedepsésca câtu-v'a tempu — cu cp. CCXXX, unde cá nunt'a se fia dupa lege se recere etatea de 14—12 ani urméza cà numai in casurile, unde desvoltarea ar' prevení etatea prescrisa si adoptata de baserica dupa dreptulu romanu sî numai incâtu validitatea casatoriei din punctu alu dreptului privatu nu s'ar' impugná de neci un'a dintre parti, ar' poté se se inchie casatori'a sî inainte de anii pubertatii sî dupa-ce sî incredintîarea este nevalida, déca cei incredintîati nu au etatea receruta³⁾ sî acést'a etate pravil'a in cp. CLXXVIII o dîce a fi etatea copiiloru mici, éra teologi'a santiloru parinti totu in pravil'a cp. XVI etatea copilarésca o estinde dela 4 pâna la 14 ani⁴⁾ pravil'a in cp. CCCXXIV. desvoltarea spirituale inca o admite in comune dela anulu 12 alu etatei sî dupa-ce in praxe vedemu cà validitatea casatoriei se impugnéza si din

¹⁾ Conc. prov. I. T. V. CVIII. I. a. — ²⁾ Conf. §. 325. cu Szeredy o. c. §. 450, II. dupa Siagun'a o. c. §. 1143. — ³⁾ Conf. §. 318. I. 2. — ⁴⁾ „Copilu se chiama omulu dela patru ani pâna la patruspredíce.“

punctulu impubertatei, cu dreptu se sustiene că impedimentulu etatei esiste și in baseric'a orientale sub acelesi conditiuni că si in cea apuséna. Parerea acést'a e proptita nu numai prin cap. CXCVIII. alu pravilei, carele impune că la inchiarea casatoriei nu e destulu a cautá numai la ce se cade ci și la ce se cuvine, dar' mai alesu prin capu CCXXX alu pravilei, unde dupa Joanu ajunatoriulu dîce: „Nunt'a ce'a ce nu e adeverata, ace'a fara de nici o socotéla se se despartia, și neadeverata se chiama, cându nu este barbatulu de 14 ani, si muierea de 12, ci mai pucina.“ Deci déca nunt'a inainte de 14—12 ani nu e adeverata și se desparte fara neci o socotéla urméza, că de nu voru suplení etatea de 14—12 ani alte motive — impedimentulu etatei are se esiste in baseric'a resariténa că și in cea apuséna. Acésta etate de 14 și 12 ani a statoritu-o și sinodulu provinciale alu ruteniloru gr. cat. de Zamoscia din 1720 și alu Maronitiloru din 1736.

Cu permiterea acestor'a impedimentulu etatei stá in defectulu pubertatii și conciliulu nostru provinc. I. (l. c.) „lips'a etatei“ o pune „in cei ce nu au ajunsu la pubertate,“ carea dupa legile adoptate și de baserica din dreptulu romanu in comune se socotesce pentru partea barbatésca la complenirea anului 14, éra pentru muieri la complenirea anului 12 și casatori'a inchiata inainte de acésta etate se considera de nula și nevalida și se póte impugná atátu din oficiu purcedîndu din punctu de vedere alu dreptului publicu, câtu și de ori-care dintre parti din punctu de vedere alu dreptului privatu. Inse dupa-ce se póte templá că a-orí'a desvoltarea corporale și spirituale se previna acést'a etate, desvoltarea prematura se suplinésca etatea și acésta impregiurare se fia deplinu constatata, adeca, cumu dicu cano-nistii, ¹⁾ *maliti'a se suplinésca etatea*, urméza că impedimentulu etatei nu invalidéza absolutu casatori'a ci numai *sub conditiunea*, déca desvoltarea nu a suplinitu etatea.

¹⁾ C. 3, 10, 14 de despons. impub. (IV, 2) Bened. XIV. Const. Magnae nobis. Desvoltarea spirituale dupa pravila cp. CCCXXIV. s'ar' vedé a se admite numai la 12 ani, inse e posibilu si dela 7 ani in susu dupa Constantinu Benedictu XIV.

Dreptu ace'a dela acestu impedimentu se dà dispensatiune in genere prin episcopulu,¹⁾ si in acestu casu casatori'a devine nu numai iertată ci sî valida. E inse de observatu că numai de la defectulu desvoltarei spirituali (fiendu-că acést'a se recere pentru posibilitatea prestarei consensului) dispensatiune nu se pôte dá neci odata, pentru-că impedimentulu consideratu cá atare ce provine din lips'a desvoltarei spirituali este basatu pre dreptulu divin, apoi fiendu elu impedimentu de natur'a dreptului comunu obliga chiar' sî pre pagâni; dreptu-ce sî acesti'a, déca in pagânatate cu defectulu desvoltarei spirituali inchiandu casatori'a, s'au in-torsu la crestinismu, casatori'a loru nu este valida.²⁾

Partile casatorite cu dispensatiune dela impedimentulu etatei nu sîedu la olalta pâna la desvoltarea corporale, candu in baseric'a or. are se li se cetésca benecuventarea³⁾ cá sî la minoreni.

Legile civili inca pretindu la inchiarea casatoriei etatea pubertatei, care e statorita pentru partea barbatésca la 14 sî pentru femeiesca la 12 ani.⁴⁾

Incâtu pentru etatea betrana e de insemnatu că acést'a nu aduce cu sene impedimentu casatoriei pentru-că cei betrani suntu in stare a precumpení momentositatea casatoriei sî casatori'a loru este valida chiar' sî in casulu, candu pentru betranetia nu mai suntu abili spre impreunarea trupésca⁵⁾; prin urmare nu numai doi betrani barbatu si mu-iere ci sî unu betranu sî unu teneru potu inchiá casatoria

1) In baseric'a apuséna episcopulu constata desvoltarea, éra dispensatiunea o dà pontiñcele, sî acést'a inca numai déca existe desvoltarea spirituale.

2) Aci diferescu canonistii apuseni: Szeredy o. c. §. 450 'lu dice că se baséza pre dreptulu comune umanu sî e de parere contraria față cu pagâni; Walter dice că impedimentele etatei e numai de natur'a dreptului privatu.

3) Siagun'a o. c. §. 106 sî 114, 3. Conf. §. 325 a) c) n. 8.

4) In Austri'a pentru ambe partile e pusu anulu 14. codic. civ. austr. §. 21. 48. Pentru alte țieri conf. Szeredy o. c. 450 Ver-ring. o. c. §. 190. I.

5) Conf. §. 312. n 6).

valida; e inse totuși de observatu că beseric'a mai alesu orientale, de sî nu invalidéza, dar' neincuviintîéza casatoriile incheiate între persóne de etate neproportiunata sî le díce necuvióse,¹⁾ pentru-cá la inchiarea loru e de a cautá nu numai la ce se cade, ci si la ce se cuvine.

(Va urmá.)

J. Papíu.

Despre insemnatatea Luminei.

*„Lumina spre descoperirea neamurilor, sî marire poporului teu Israilu“
(Luca II. 32.)*

„Mare, infricosîta sî straina“ taina serbéza s. baserica in serbatórea Intempinarei Domnului²⁾, pentru-cá in ace'a dí intrându in baserica stralucirea marirei parentesci sî plinindu insemnarile umbrei legeri vechi, lumin'a darului a stralucitu luminei³⁾, adeca ace'a lumina s'a aretatu, carea resipindu intunereculu neamuriloru necredintióse, marire a datu noului Israilu celui alesu⁴⁾.

Dela lumin'a cea întielegatória — Christosu Domnedíeu, — care s'a aretatu, dela preamarirea aretarei celei preamarite a Domnedíeirei celei necuprinse, se trecemu la lumin'a cea simbolisatória, la preainaltierea frumsetiei interne a luminei culturale, — dela stralucirea cea eterna a marirei domnedíesci se trecemu la stralucirea tainica a insemnatatei morale a luminei naturale aredicata la demnitate liturgica, carea asîa de strênsu e legata cu viétí'a publica a basericeii si cu viétí'a religiósa a crestiniloru, pre cátu de tare e impreunata si viétí'a Luminei sî a Focului eternu, a lui Isusu Christosu cu viétí'a basericeii.

Totutoru e cunoscutu, cumcá neci unu lucru simbolicu nu occura asîa de desu la implinirea cultului divinu sî in viétí'a privata religiósa a credintiosiloru cá sî „Lumin'a. Ea arde sî stralucesce la altariu, la conferirea totutoru

1) Prov. cp. CXCVIII. Atare casu ar' fi, cându barbatulu ar' fi de 50 sî muierea de 12—15 ani séu din contra.

2) Stich. 3. Ins. Serb. Febr. 1 la Inser. 3) Irm. odei VIII. Jan. 1. 4) Stich. 1. a Lit. Jan. 2.

sacramentelor și sacramentalialor, — la patulu și în mân'a moribundilor, — la ingropatiuni, — la lithia solemnă și la alte ocașuni a vietăci biserice, — în totu loculu că și umbr'a corpului așa urméza cultulu divin.

Și nu fora temei, pentru-că usulu ei este legitimatu și intaritu prin nenumerate ratiuni istorice, prin insemnătate mystica și morala; — despre ce vomu tractá în urmatóriele.

Ce se tiéne de ratiunile istorice care militéza lângă susceperea „luminei“ la cultulu divin, ne servescu cu dovedí indestulitórie atâtu testamentulu celu vechiu câtu și celu nou. — Anumitu:

Fiindu foculu chipulu marirei Domnului ce arde (Esire XXIV. 17) senguru Domnedíeu s'a folositu de focu și de lumina că se-si arete marirea s'a (Esire III. 2; — XIX, 18) Spiritulu sântu Domnedíeu, spre aretarea poterei și lucrarei s'ale că de mijlocu a alesu limbe de focu (Fapt. II). Nu numai, cí insusi Domnedíeu se numesce „focu“, „stralucire“, „sóre“ — apoi Profetulu Ilie pentru vêtutíle s'ale se numesce „focu“ și „faclíá“, — éra ss. Apostoli „lumin'a lunei.“ (Math. V. 14.)

În cartile cele sânté, Jerusalimulu celu cerescu ast'feliu se descrie, încátu în trênsulu luminéza marirea lui Domnedíeu și lumin'a aceluia este Mnelulu. (Apoc. XXI, 23.)

Preintipiurea și esentí'a pedepsei eterne înca se díce a stá în focu. (Math. V. 22.)

Afora de aceste în sensu metaphoricu, vêtutíle cá adevéru, dreptatea și întieptiunea (Psal. 96, — Fsemples IV 18; — Iovu XXII. 28; — Math. V. 16; Rom. XIII. 12), darulu și binecuventarea (Luc. III, 16), fericirea și dorearea, în s. scriptura le aflamu symbolisate prin focu și lumina.

Aceste așa fiindu, óre nu e congruenta, nu e acomodata folosirea luminei la sevêrsírea cultulu divin, la tóte actiunile aceluia? cându centrulu și viétí'a cultulu divin este Domnedíeu, — viétí'a aceluia, viétí'a lui Christosu, — poterea-i vivificatória darulu Spiritulu sântu, — tiént'a ultima și mai de aprópe preamarirea lui Domnedíeu, — și sântírea omului, — óre nu e bine alésa și justificata întrebuintiarea acelu lucrú symbolicu, cându se scíe că în

cultulu divinu in deosebite forme sublime se desfasura bunatatea, indurarea, iubirea, atotu puternici'a si sânti'a cea domnediesca!, cându cultulu divinu, ce dîcu? vieti'a bisericeii este complexulu si focalariulu tuturoru vîrtutîloru si bunatâtîloru spirituale, — cându spre es. in cultulu divinu suntemu agraiti de cãtra Domnedieu Tatalu, in mijloculu carui'a e Fîiulu si plinirea-i efectuiesce Spiritulu sântu, — intru care acusi ne vorbescu profetii, acusi apostolii, martorii, evangelistii, — unde ni se imparte daru si binecuvantare ceresca si pamentesca, — ni se propune promisiunea vietiei si pedepsei vecinice, cându in cultulu divinu suntemu indemnati, invitati la eserciarea dreptatei, bunatatei, curatiei si sântiei.

Dara pre lãnga aceste ratiuni istorice, generale, care a indemnatu pre s. baserica ca symbolulu luminei se-lu suscepa in cultulu divinu, — mai suntu si alte dovedi speciale ce militeza pre lãnga congruinti'a introducerei acelu symbolu, intielegu insemnatatea speciala a luminei incãtu ace'a se referesce la persón'a si vieti'a lui Christosu, si la vieti'a, chiamarea si datorintiele temporale si eterne ale credintiosiloru.

I. Referitoriu la persón'a Mântuitoriului, lumin'a preste totu si in modu principalu este chipulu lui Isusu Christosu, care cu darulu mântuirei, cu marirea vietiei si cu puterea invetiaturei s'ale stralucesce in baserica, si in sufletulu credintiosiloru.

Pre Christosu ni-lu symboliseza lumin'a, nu numai pentru ace'a ca Isai'a profetulu a predisu ca va fi „luminarea neamuriloru“ (42, 6; — 49, 6; — 60, 3), nu numai ca S. Ioanu a dîsu despre elu ca e: „lumin'a cea adeverata carea lumineza pre totu omulu ce vine in lume“ (Ioanu I), ci mai alesu ca senguru s'a numitu pre sene lumina, dicîndu „Eu sum lumin'a lumiei“ — pãna cându sum in lume, lumina sum lumiei.“ — Ce relatiune este intre Christosu si symbolulu luminei, in destulu ni se arêta din cele petrecute in decursulu pliniei opului mântuirei.

Êta ca la nascerea Mântuitoriului „marirea Domnului a stralucitu impregiurulu pastoriloru (Luca

II. 9), Magii dela resaritu prin „stea“ fusera condusi la Vifaimu (Math. II. 2), cu ocasiunea schimbarei la fația in muntele Tavorului „fați'a lui (Christosu) a stralucitu cá só-rele, éra hainele lui s'au facutu albe cá lumin'a“ (Math. 17. 2), — la invierea Domnului, fați'a angerului, care a restornatu pétr'a sí a statu la mormentu, a „stralucitu cá fulgerulu“ (Math. 28. 3. Luc. 24. 4), — la întórcerea lui Saulu „lumina din ceriu a stralucitu preste elu.“ (Fapt. 9. 3.) „Lumina a stralucitu in casa“ unde a fostu inchisu s. Petru (Fapt. 12, 7) Tóte aceste impreuna vedescu cauzele pentru care s. baserica aplica la cultulu divinú folosirea luminei.

Dara considerându prescrisulu acel'a alu basericei, prin care se dispune cá la celebrarea cultulu divinú se se folosésca „lumini de céra“, sí mai luminatu se va cunósce legatur'a cea tainica ce este intre lumina sí Christosu.

Ritualistii cei mystici dîcu adeca cá lumin'a cea de céra symboliséza: nascerea cea eterna sí temporalá a lui Isusu Christosu. Cee'a-ce ast'felu o esplica:

Dupa invetiatur'a S. Vasiliu, nascerea eterna a Cuvéntului lui Domnedíeu este de a se întílege „impassibila, neimpartíbila, nedespartíta sí fora de tîmpu, asemenea radíei stralucitórié din lumina.“¹⁾ Séu cu alte cuvente precum radíele luminei se aréta in aeru fora cátu de puçina stricatiune a aerului ori a luminei: asía e sí cu Isusu Christosu Domnedíeu „stralucirea marirei sí chipulu statului“ lui Domnedíeu (Evr. I. 3) nascîndu-se din eternu dela Tatalu fora cátu de mica coruptiune. — Sí precum stralucirea radíeloru ce ese din lumina e de o vreme cu ins'asi lumin'a, incátu decumv'a lumin'a ar' fí esistatu din eternu, din eternu ar' fí stralucitu: asía e de unu tempu sí Fíiulu cu Tatalu neci inceputu neci capetu avéndu. — Séu precumu lumin'a nemica nu perde din poterea s'a, neci se micșoréza cându emite radíele s'ale: asía e sí Christosu, carele fiindu lumina

¹⁾ Opportet divinum de Deo generationem intelligere impassibilem, indivisibilem, sine tempore, instar resplendentis a luce radii. (Lib. II contr. Eunom.)

din lumina, fora micșorarea naturei domnediiesci a primitu din Tatalu intrég'a s'a natura domnediiesca.

Lumin'a inse este symbolu congruentu nu numai spre intipuirea nascerei eterne, ci si a „nascerei temporale trupesci.“ Anume: —

Trei parti suntu mai cu séma care constituescu lumin'a cea maiestrita, adeca: cér'a, stup'a (fuioru, câltiu) sî lumin'a, asîa si in Christosu 3 substantiie diverse suntu care nedespartitu constitue o unica persóna divina, adeca: Domnediieirea, — trupulu si anim'a.

Lumin'a intipuieste Domnediieirea, precum se dîce sî in a dóu'a lege, că „Domnulu Domnediieu focu mistuitoriu este“ (IV. 24), de-órace, precum lumin'a séu elementulu focului tóte celelalte elemente ale naturei le pestrece prin claritate, subtilitate, usórintîa sî potere: asîa pestrece Domnediieu tóte cele create de dênsulu Cér'a reprezenta trupulu lui Christosu, pentru-câ precum cér'a prin albine se face din succulu celu mai curatu culesu din florile cele mai diferite mirositórie, fora óresî-carev'a conteminare a acelor'a: asîa s'a facutu sî trupulu lui Isusu Christosu prin lucrarea Spiritulu sântu fora stricatiune din sângele celu prea-curatu alu Mariei.

Stup'a (fuioru, câltiu) este symbolulu animei lui Christosu. Fiindu-câ de locu câtu-ce primesce stup'a ace'a flacara, de câtra acést'a intréga se mistuieste, nu inse sî cér'a: asîa si anim'a lui Christosu, din cea de-antâia unire a s'a cu divinitatea a fostu onorata cu darurile fericirei, nu inse sî trupulu lui Christosu, care acelei fericiri s'a facutu partasîu numai dupa inviere.

Mai 'nainte de a trece la considerarea insemnatatei luminei cu referintîa la viétîa credintiosiloru, — se aplicamu ace'a insemnatate la viétîa respective la patimele lui Isusu Christosu.

Dîcemu dreptu ace'a, că lumin'a este symbolu aptu alu vietîei sî patimeloru lui Christosu. Si cum? Éta: Lumin'a din firea s'a, luminéza, incaldîesce, curatîa, aprinde, viéza, mistuie sî in continuu stralucesce: asîa a luminatu viétîa sî esemplulu lui Isusu Christosu pre cei ce sîedeáu intru intunerecu sî in umbr'a mortîei, — a des-

chisu ochii orbiloru, — a indreptatu pre cei rataciti, — a vindecatu pre cei morboși, — a curatîtu pre cei leproși, — cu invetiaturi sî cu minuni a intaritu pre cei pușinu-credintiosi, — a animatu sî inviatu pre cei cadîuti, — dîu'a, nóptea s'a ostenitu, neavêndu neci locu unde se-si plece capulu, sî prin faim'a sântîeniei sî a minuniloru a stralucitu.

Éra symbolulu patimiloru Lui este lumin'a prin ace'a cà prin fόμε, golatate, lipsa, persecuari suferite nu numai cà s'a consumatu, — ci prin zelulu mântuirei genului omenescu pre sêne senguru s'a mistuitu, încâtu cu dreptu cuvêntu se potu aplicá pre Christosu cuvintele Psalmistului „rêvn'a casei t'ale m'a mâncatu.“ (Ps. 68, 11.)

Dupacum se scie, cér'a prin focu pre incetu se consuma, sî asîa dicîndu se preface in natur'a luminei: asîa s'a consumatu sî viétî'a lui Christosu prin rêvn'a charitateri aretate de dênsulu fașia de neamulu omenescu. — Apoi se scie cà flacar'a negresce stup'a câtu de alba a luminei: asîa sî zelulu lui Isusu Christosu nu numai cà a consumatu trupulu Lui, ci órecumva l'a sî vatematu, lipsindu-lu de bucuri'a animei, ce'a-ce senguru a descoperitu suspinându intru machnirea s'a „Domnedîeulu meu, Domnedîeulu meu cà ci m'ai lasatu.“

II. Mai susu s'a dîsu, cà lumin'a este sî symbolulu prea acomodatulu vietîiei, sî inca alu vietîiei crestinesci dincóce sî dincolo de mormêntu sî cà atare pre dreptu introdusa sî sușceputa in cultulu divinulu. — Se vedemu dara:

a) Lumin'a mai antâiu intipuieste vietî'a cea naturala pamentésca, carea constâ din trupu (céra), din anima — sufletu — (stupa) sî din caldura vitala (focu), precum aludéza la acést'a întieptulu dicîndu: „cà fumu este resuflarea in nasurile nóstre sî cuvêntulu schinteau'a, carea mișca anim'a nóstra.“ (Intîel. Sol. II. 2.) — Dreptu-ce precum foculu pre incetu consuma cér'a, sî in urma se nimicesce: asîa se consuma intru noi caldur'a vietîiei, sî cu ea se gata vietî'a pre incetu, deóra-ce tóta diu'a pierdemu câte o particeaua din vietî'a nóstra, sî chîar' cându crescemu sî ne intarimu, vietî'a ni se micșoréza.

Apoi, precum lumin'a de sêne se stênge de nu se curatîa de mucurile formate prin ardere: asîa e de multe ori sî cu viétîa omului, — decâte ori adeca se intempla cà la unulu ori la altulu pre neasceptate se stênge lumin'a vietîei! — Càti suntu érasî de acei'a cari asemenea luminei întórse sî innecate in abundantîa materiei s'ale, prin necumpetu in mâncare, in beutura sî in placerile lunei, 'si consuma viétîa s'a fora vreme.

Servésca dreptu ace'a fiacarui crestinu spre meditare lumin'a cá symbolulu vietîei nóstre pamentesci, recugetându adeca scurtîmea, fragilitatea sî desiértatiunea vietîei, cerêndu cu Davidu: „Spune-mi Dómne! sfêrsîtulu meu sî numerulu dîleloru care 'mi este, cá se sciu de ce me lipsescu eu. Éta cu palme mesurate ai pusu dîlele mele, sî statulu meu inaintea t'a cá unu nemica.“ (Ps. 38, 5—7.)

b) Lumin'a este inse totu-odata sî symbolulu vietîei crestinesci séu a darului. Despre viétîa acést'a dîce Domnulu: „Asîa se lumineze lumin'a vóstra inaintea ómeniloru, cá vedîendu faptele vóstre cele bune se preamarésca pre Tatalu vostru celu din ceriuri!“ (Math. V. 15.); éra intr'altu locu dîce: „Se fie mijlócele vóstre incinse sî faciele aprinse!“ (Luc. XII, 35.) Lumin'a acést'a a darului aprinsa in botezu suntemu datori a-o pazi in tóta viétîa nóstra. — Neci cându „se nu lasamu cá foculu sè se stênga pre altariu (Levit. 6) (adeca gratîa din sufletu) pâna la capetulu vietîei, — ci cu ace'a se intimpinamu pre mirele carele vine in mediulu noptîei. (Math. 25.) — Pentru ace'a sî Domnulu dîce: „Cauta cá lumin'a ce este intru tene se nu fia intunerecu.“

Cum symboliséza dara lumin'a viétîa cea crestinésca? Éta asîa: Precum lumin'a, nu numai asîa stralucesce de se totu curatîa ast'feliu: e sî cu lumin'a darului intru noi, — càci de nu ne reinnoimu intru noi prin stêrpirea pecatelorü sî a celorü veniale care micşoréza iubirea, — atunci ace'a viétîa nu straluce intru noi, ci usóru se vá poté sî stênge. — In urma:

c) Lumin'a se póte considerá cá symbolulu vietîei reservesceloru drepti intru viétîa cea pururea fitória. Càci

precum lumin'a stralucesce și vivifica: așa stralucescu cá luminatorii sufletele dreptiloru intru fericirea eterna, — acolo „marirea lui Domnedíeu i incungiura pre ei și Domnulu este lumin'a loru vecínica.“ (Isai'a. 60, 19.)

Se aplicamu acum'a insemnatarea acést'a generala a luminei la deosebitele relatiuni ale vietíei crestinesci, și din compara ea unor'a din aceste relatiuni cu insemnatarea luminei, se cunóscemu deosebitele symbolisari ale acelei'a.

III. Susceperea in statulu darului, in numerulu filoru luminei se intempla in s. botezu, care este relatiunea cea de antâia a omului față de darulu mântuirii. — In acést'a se scobóra in sufletulu omului luminarea evangheliei: Acel'a carele se imbraca in lumina cá cu unu vestmémentu, in s. botezu prin puterea și lucrarea s. Treime imparte sufletulu vietí'a innoirei, stralucirea fației Domnului și arvun'a Spiritului sântu.

Și ce vedemu la acestu actu sântu și celu de antâiu alu vietíei crestinesci? Ace'a cá la acel'a, lumin'a forméza parte intregitória eterna a actului sacramentale. Se scie adeca cá la botezare, celu botezatu (de e adultu) ori patrinulu tíene in mâna lumina aprinsa sub totu decursulu conferirii sacramentului, pentru care cei noubot-ezati se și numescu „luminati.“

Și óre ce intipuieste lumin'a intrebuintiata la botezu?

A-buna-séma cá ace'a inainte de tóta symboliséza esen-tí'a și puterea darului impartasítu in botezu, și prin urmare și statulu internu spirituale alu celui botezatu. Și anume cá primindu-se botezatulu intre fii luminei i s'a impartasítu darulu cunoscintíei de Domnedíeu și iertarea pecatelor, cá ast'feliu „se fia fiulu luminei și alu dílei éra nu alu noptíei séu alu intunerecului.“ (I Thees. V. 4.)

Éra in a dóu'a linea intipuirea ei se referesce la datorintí'a legata cu noulu statu alu darului. Și anume: Dupacum in lumina este stralucire care intipuesce credintí'a, — apoi caldura carea e symbolulu iubirei, — și céra cu stupa in forma de columna, ce intipuieste sperarea carea se radica la cele ceresci: așa se cuvine și e datorintí'a crestini-lui cá infrumsetiându-se cu aceste vértuti in botezu, acele cá unu servu credintiosu in tóta vietí'a s'a se le pastreze,

sî se le eserceze facîndu ródele dreptatîei, — aducîndu-sî aminte ce daru a primitu sî ce a promisú in botezu atunci cîndu fû întorsu cu façi'a cîtra resaritu.

In mâna se tîene lumin'a spre insemnare, cî precum sórele sî lumin'a nu luminéza numai la unulu ori altulu, ci la toti: asîa este datorintî'a credintiosului cá darulu curatîei sî alu innoirei, sîntî'a sî nevinovatî'a cîscigata in botezu se o păstreze nu numai pentru sêne, fora trebue la tóte ocasiunile se le manifesteze, — lumin'a se nu o puna „sub obrocu, ci in luminariu cá se lumineze toturoru celoru din casa,“ implinindu totu-de-a-un'a mandatulu domnediescu, care díce: „asîa se lumineze lumin'a vóstra inaintea ómeniloru, cîtu vedîndu faptele vóstre cele bune se prémarésca pre Tatalu vostru celu din ceriuri.“ (Math. V. 15; — XV, 16.)

Dela inceputulu vietîei crestinesci, — se trecemu numai decîtu la capetulu acelei vietî — carea se sfêrsiesce cu mórtea, — sî dá inceputu la vietî'a eterna.

Sî éta sî la acestu momentu greu sî ultimu alu finitîei nóstre vedemu figurîndu lumin'a.

Luptîndu-se crestinulu cu mórtea, i-se dá in mâna lumina aprinsa, — acést'a i priveghiéza la cosciugu, la acésta locuintîa din urma pamentésca, — totu ace'a 'lu petrece pâna la mormêntu.

Lumina s'a datu crestinului cîndu a înatratu in vietî'a spirituala, — lumina i se da de soçiú cîndu ese din vietî'a acést'a. — Sî cîtu de frumósa sî plina de invetiatura morala este insemnatarea acestei lumine!

Considerere fiesce-cine sórtea sî sfêrsîtulu luminei aprinse, sî ace'a se o aplice la sêne. Ea ardiêndu cu incetulu sî pre neobservate se apropia cîtra fine, in urma i scade sulu luminarei, priviti cum se lupta ea, sî-sî aduna tóte poterile spre a-sî poté continuá vietî'a s'a, — licuresce sî cîndu din cîndu dà o luminare mai puternica, numai cá apoi cu atîtu mai tare sè se debilitéze, sî in urma lucindu cu mai mare potere incéta sî se stênge. — Asîa este sî cu vietî'a nóstra, pre incetu se gata sî pre nesêmîte ne apropiamu la mórte. — Priviti la celu moribundu! cîta lupta sî incordare se aréta pre façi'a lui, cum se nisuieste a-sî recâscigá poterile sî a se lipí de vietîa, o! lupt'a intre vietîa sî mórte e grea! **Aci este inse lumin'a, soçiulu de lupta alu moribundului!**

Precându acésta lumina pentru cei ce incungiara patulu moribundului însémna scurtímea sí desíertatiunea vietíei, pre atunci pentru celu moribundu intipuesce cá mai alesu in lupt'a mortíei, cu caldur'a credintíei, cu foculu iubirei sí cu tari'a sperarei are sè se lipésca de Christosu sórele dreptatei. — Lumin'a ace'a cá sí symbolulu luminei ceresci, celui moritoriu servesce de indemnu sí de taria, cá in lupt'a cea grea a mortíei se-sí puna sperarea in Acel'a care locuiesce intru lumin'a cea neapropiata; — ace'a lumina-i intende mângaiare, cá déca „fora macula a pazitu indreptarile Domnului sí a speratu intru cuventele lui,“ — déca „faci'a petióreloru, sí lumin'a carariloru lui a fostu legea Domnului“ nu se va rusína, ci dupa indurarea sí drépt'a judecata a lui Domnedíeu, „érasí va fi viu“ (Ps. la Inmorm.), viu va fi intru imperati'a cerésca, unde stralucirea marirei lui Domnedíeu 'lu va incungiurá.

Totu ace'así lumina 'lu petrece pre celu mortu pâna la morméntu, cându apoi se sténgé sí trece in fumu spre intipuirea cá cu mórtea se gata tóta sperantí'a, se sténgé tóta frumsetí'a sí marirea, incéta tóte placerile pamentesci, aceste tóte trecu in fumu sí cenusí'a, — sí numai faptele cele bune vérsa lumina in urm'a vietíei nóstre, sí dincolo de morméntu numai credintí'a cea viua luminéza intunereculu morméntului, — dreptu ce avemu se lucramu pâna cându e díua, cá se nu ne acopere intunereculu.

Acést'a e insemnatatea luminei in referintí'a cu cele dóue momente ale fiintíei nóstre crestinesci.

Prea lungu ar' fi se continuamu acésta aplicare a insemnatatei luminei la tóte acele acte sacramentale ori liturgice, unde vedemu intrebuintiata lumin'a, ci in genere mai adnotamu cá :

Ce se tíéne de S. Sacramente, lumin'a referitoriu la insusí actulu sacramentalu intipuesce: puterea, vivacitatea sí sublimitatea darului cerescu impartasítu de cátra radí'a sí stralucirea eterna a marirei lui Domnedíeu, — éra cu referintí'a la credintiosi symboliséza: sinceritatea sí vivacitatea credintíei, foculu iubirei, inaltímea sperarei, frumsetí'a curatíei sufletesci sí stralucirea marirei vietíei vecínice. Éra folosirea luminei la celebrarea sacrificiului eucharisticu cu deosebire íntipuesce pre Christosu carele de pre altariu,

că din muntele celu sântu alu Domnului între focu (lumina) sî fumegare (temăia) anunția evangeli'a mântuirii, sî că unu focu mistuitoriu sub speșiele pânei sî a vinului intru adeveru e de fașia pre altariu.

La primirea sântei cuminecatura cându credintiosii tîenu lumin'a aprinsa, sî la alte sacramentalia, lumin'a totu-de-a-un'a este chipulu credinției sî alu curatîei, alu iubirei ori alu altoru vîrtuti — că totu atâte efecte ale darului.

Cu aceste bucurosu am gatá acésta lucrare sî asîa destulu de lunga sî pôte unor'a ostenitiósa, dara, că de întregire trebue se mai adaugemu o mica observare, — ce'a-ce pôte trebuiá sè se faca de locu la inceputu. Anume: Baseric'a prescrie că lumin'a ce se întrebuintîeza la cultulu divin, are se fia din materia de cêra. Deci se vedemu ce a indemnatu s. baserica la acestu prescisu?

Albin'a totu-de-a-un'a s'a consideratu că sî chipulu curatîei sî alu fetioriei. Ea cu multa grigia sî deosebita diliginția aduna dulceti'a cea mai pretiuita a floriloru, din care apoi se forméza cêr'a cea curata, carea că sî fructulu oste-neleloru albineloru celoru curate sî vergurie se pôte considerá că sî summ'a floriloru celoru mirositórie.

Aplicându ritualistii esenți'a materiei de cêra că sî substanti'a luminei, la persón'a lui Christosu dîcu ast'feliu, cà:

Pre cându lumin'a representa Domnedîeirea, pre atunci cêr'a este tipulu trupului celui fetiorescu sî preacuratu alu lui Isusu Christosu, care cu conlucrarea domnedîeșca a Spiritului sântu in modu negraitu s'a formatu din trupulu celu fora macula sî sântu alu Preas. Vergure Maria.

La acésta insemnatate mistica, liturgistii mai adaugu sî o alta insemnatate luata din considerarea mirosului placutu alu cérei. — Dîcu adeca: cà acelu mirosu placutu întipuesce buna-mirésm'a lui Christosu, adeca nu numai plinirea daruriloru sî sânti'a nemesurata a lui Christosu, ci sî sânti'a sî curati'a sufletéșca a credintiosiloru, carea este buna-mirésm'a Mântuitoriului.

Materici de cêra oferite de càtra crestini Simeonu Thessal. i mai dá urmatóri'a insemnatate dîcundu: „Precum cêr'a e facuta din flori, asîa prin ace'a insemnamu oferirea

nóstra deplina sî óresi-carev'a sacrificiu alu toturoru lucruriloru nóstre.“¹⁾)

Din acésta insemnatate speciala a luminei de céra se lámuresce apoi datin'a ace'a antiqua observata pâna adi cá precându crestinii cei vechi intre alte prinóse cá: vinu, miere, gráu s. a. offeriáu la altariulu Domnului sî céra, — cei de adi mai alesu in serbatori mari cá: Craciunu, Pasci, Botezu sî Rosale, offerescu in baserica lumini fia de céra séu sî de alta materia.

Ar' fi numai de doritu cá credintiosii sè se faca atenti cá intru offerirea daruriloru de lumini se nu aduca la altariulu Domnului lumini falsificate, ci déca nu potu se aduca lumini de céra curata, se aduca lumini de lapte, mai acomodate curatíei sî sântíei casei Domnului.

Macarcá lumin'a intrebuintíata in viétí'a basericei sî a credintiosiloru servesce asía dîcându de o carte deschisa viua celoru ce nu sciu cetí, dintru carea fiecare credintiosu usíoru póte cáscigá invetiatura spre folosulu sufletescu: totusi e de lipsa — sî acest'a nu incetezu de repetíte ori a intoná — cá fratii preoti data ocaziune se nu intrelase a face atenti sî pre credintiosi la frumós'a insemnatate a symbóleloru sacre intrebuintíate la cultulu divinu, — cáci — din esperintí'a dîcu — prin acést'a cu indoita usíurintí'a voru inaintá sêntiulu religiosu sî pietatea acelor'a, sî in trênsii voru plantá iubirea sî pretiuirea institutiunelor sacre, care se plinescu mai in tóta díu'a inaintea loru.

J. Borosiu.

¹⁾ De templo et missa la Goar. pag. 182.

Predica la Înălțarea Domnului Nostru Isusu Christosu.

Redicati boieri portile vóstre
sî va întrá Imperatulú marirei!
Ps. XXIII. v. 7.

Lânga Jerusalimu, spre resaritu, este unu rîu cu numele: Cedron séu Chidron. Din colo de rîu indata se incepu pó-
lele unui munte, care se numesce muntele oliveloru.

Câte reminiscenție triste, dar' sî de bucuria se afla I. A. in sântele Evangelie despre acestu munte! Indata la pó-
lele muntelui se afla gradin'a Getzemaniei cu câteva olive,
unde Isusu asudà sudori de sânge, — se intristà pâna la
sufletu, vedîendu că patimele s'ale pentru multi nu voru
folosí nemicu; — apoi fù vendutu cu sarutare viclêna decatra
Jud'a; — prinsu, legatu sî dusu chiar' cá unu facatoriu de
rele. In muntele acest'a sîedîu odinióra Isusu cu inve-
tîaceii sei față in față cu baseric'a frumósa din Jerusalimu
a cărei'a nimicire o predîsesse elu chiar' atunci sî cu unu
tonu tristu edîse profetî'a mare, despre capetulu lumei,
despre judetîulu celu infricosîatu . . .¹⁾ sî altele sî altele. . .

Dar' pentru diu'a de adi I. A! muntele oliveloru ne
aduce nóue aminte, una bucuria mare. — Dintre cele
trei vîrfuri ale muntelui, cel'a din midîlocu, este celu mai
inaltu. — Aci scóse adi Isusu pre invetîaceii sei sî binecuen-
tându-i, se înalță la ceriu. Urmele petióreloru s'ale sante,
— precum marturisesce sântulu Jeronimu cá martore ocu-
lariu — inca sî pe tîmpulu seu, se poteáu vedé. Éra
acum'a — precum marturisescu peregrinii — numai urm'a
stînga se póte vedé, cá-ci urm'a drépta fù dusa decatra
turci in seclulu alu 17-lea sî o onoréza sî pâna adi intru
unu locu de rogatiune alu loru. Urm'a stînga, e incungiu-
rata cu parete sî se grigîesce prin unu calugaru. De aci se
înalță Isusu la ceriu in diu'a de adi.

Despre ce amu poté sî noi vorbí mai nimeritu in sânt'a
dî de adi, decátu despre înalțarea lui Isusu la ceriu!?

¹⁾ Mat. 24. Marcu 13.

Sî eu voiescu a ve aretá, cá Isusu s'a inaltiatu la ceriu :
a) cá se intre întru marirea s'a; b) cá se tramita Spiritulu
S. Basericei s'ale sî c) cá se ne pregátésca nóue locu.

Fiti — ve rogu — cu luare amente!

I.

Isusu s'a inaltiatu la ceriu cá se între intru marirea
s'a, cá sè se preamarésca. Isusu inainte de patimele s'ale,
cându acum'a-i sosise tîmpulu cá sè se deie pre mân'a ini-
miciloru sei spre mórte, se rogá Parintelui seu cerescú :
„Parinte, venit'a ór'a, preamarese pre Fiiulu teu. Eu te-am
preamaritu pre tine pre pamentu, lucrulu l'am finitu, acum'a
preamarese-me Tu Parinte, cu marirea carea o-am avutu la
tine mai 'nainte pâna a nu fi lumea!“¹⁾ Isusu cereá dela
Parintele seu, cá se-i preamarésca natur'a s'a omenésca,
cá-ci natur'a s'a divina erá preamarita din eternu, fiendu
elu de un'a fientia sî d.-dîeire cu Tatalu.

Inse, cá D.-dîeu n'a potutu patimí, rabdá doreri sî morí
pentru pecatele lumei, ci luà asupr'a s'a trupu omenescu intru
tóte asemenea nóue afara facîndu-se de pecatu. Prin acést'a
intrupare, s'a umilitu elu fórté. — Cum se nu? Elu D.-dîeu
fiendu atotu-poternicu, se fia supusu toturorú lipseloru, ne-
casuriloru sî suferintîeloru lumei acestei'a ticalóse, — ma
batjocureloru, batailoru sî in urma mortîei celei mai rusî-
nóse chiar' cá unu factoriu de rele! . . . „Umilitu-s'a pre
sine“ — eschiama Apostolulu — „chipu de sîerbu luându,
intru asemenare omenésca facîndu-se, umilitu-s'a pre sine
ascultatoriu facîndu-se pâna la mórte, éra mórtea crucei!“²⁾

Acum'a acést'a natura umilita alui Isusu, acést'a na-
tura omenésca, trebuiá sè se preamarésca sî s'a sî prea-
maritu. S'a preamaritu prin invierea lui Isusu a trei'a dî
din mormentu. Trupulu seu omenescu de inainte de mórte
nu mai erá acel'a-si, ci erá domnedîeescu, preamaritu —
glorificatu. De aci se póte esplicá, cum a esítu elu din
mormentulu sigilatu, fora de a fi atinsu — séu rupte sigi-
lele?! Cum a disparutu indata de inaintea lui Luc'a sî
Cleop'a in Emausu, cându li deschise ochii prin infrângerea

¹⁾ Joanu XVII. 1. 5. ²⁾ Philips. II. 7—8.

pânei că se-lu recunósca — elu indata se facù nevedítutu?! Sî cum intrà elu la Apostolii sei prin usîle incuiate fora se le fi atinsu pre acelea?!

Preamarirea acést'a o aretà elu in modulu celu mai stralucitu in sânt'a dî de adi, cu inaltîarea s'a la ceriu.

Scóse elu pre apostolii sei in muntele amentitu alu oliveloru. Acolo î-i binecuventà. Apoi se indepartà puçinu dela dènsii sî cuprinsu de unu noru, privindu ei cu totii la elu, se inaltîa din ce in ce depre pamentu susu catra ceriu, pâna in urma nu-lu mai vediura. Atunci li se aretara doi ângeri cu aceste cuvente; „Barbati galileeni, ce stati uitându-ve spre ceriu? Acestu Isusu carele s'a inaltîatu dela voi in ceriu, asîa va vení, precum l'a-ti vedítutu pre elu mergûndu in ceriu!“¹⁾

Cá unu imperatu dara, carele sí-a devinsu pre inimicii sei sî reintorcûndu-se întra cu triumfu in cetatea s'a regala spre cea mai mare bucuria a tuturoru cetatîeniloru: ast'-feliu Isusu, devingatoriulu mortîei sí a iadului, Imperatulu marirei intrà adi cu triumfu in patri'a s'a frumósá, in imperatî'a marétîa — in ceriuri. Acést'a întrare triumfala alui Isusu in ceriuri o predîse Psalmistulu atunci, cându cu entusiasmu provocà pre poterile ângeresci: „Redicati boieri portîle vóstre sî ve redicati portîle cele vecînice si va întrá Imperatulu marirei!“ Sî la întrebarea ângeriloru cà: „Cine este Imperatulu marirei?“ — Rspunse totu cu aseminea entusiasmu: „Domnulu celu tare sî puternicu, Domnulu celu tare in resboiu!“²⁾

Ce bucuria mare pentru noi, I. A! Càci acelu Isusu ni-a promisú sî nóue, cà ne va duce sî pre noi acolo unde este elu, intru ace'a marire sî fericire nespusa! Ve agraiescu dara totu cu cuvintele Psalmistului: „Suitu-s'a Domnulu intru strigare.... cântati Domnedîeului nostru cântati, — cântati Imperatului nostru cântati!“³⁾

Isusu s'a inaltîatu la ceriu, I. A! nu numai cà se între intru marirea s'a, ci elu iubindu-ne pre noi pâna in capetu cà se sî tramita Spiritulu Sântu Apostoliloru sí Basericeii s'ale, despre ce in partea a

¹⁾ Fapt. Ap. I. 11. ²⁾ Ps. XXIII. v. 7—10 ³⁾ Ps. XLVI. v. 5. 6.

II.

Isusu s'a înălțiatu la ceriu că se convinga lumea prin tramiterea Spiritului Sântu că imperati'a lui de-acolo din ceriu se latîesce — sî se întaresce aici pre pamentu.

Nu numai poporul jidovescu, ci chiar' sî apostolii — invetiăceii iubiti ai lui Isusu inca eráu de cea mai firma convingere, că Isusu va întemeiá una imperatiã poternica israelitena pre pamentu. Poporul jidovescu erá fôrte pofitori de domniã. Trecutul se atâtu de gloriosu — de a duce rolulu principale între tôte popórele pamentului cá singuru poporu alesu alu lui D.-dîeu, — se vedeá a-i dá dreptu la acést'a ambitiuine. Sî acum'a pe tempulu lui Is. sub sclaviã — sî jugulu romanu, se sêmțiã fôrte nefericitu sî preadejositu. Acestu poporu audiendu pre Is. vestindu: că s'a apropiatu imperati'a lui D.-dîeu pre pamentu, 'lu primí pre Isusu cu entusiasmu sî voi indata a-lu alege de imperatu. Inse cu atât'a li fû mai amara desamagirea jidoviloru, căci Is. nu numai că nu primesce alegerea loru, nu numai că nu întreprinde nemicu pentru restaurarea scaului imperatescu alui Davidu, ci din contra, pre sêne dețiarându-se de imperatu — că spre ace'a s'a nascutu: vstesce nimicirea Jerusalimului, a basericei frumóse sî împascierea jidoviloru pre intréga faci'a pamentului. De aci ura cea nedumerita a jidoviloru faciã cu Isusu. Ei legati cu trupu sî sufletu de cesteã pamentesci, nu se poteáu inaãã cu mintea loru pâna la sublimitatea imperatiiei celei spiruiale, pre careã aveá Isusu se o întemeieze.

Nu e mirare dara, că sî apostolii condusi de opiniunea geneala publica judaica, nu voiáu a abdîce de speranti'a de a vedé pre Isusu întemeiãndu un'a imperatiã pamentesca. Chiar' înainteã patimeloru s'ale, cându Isusu le vorbiã despre doreã sî mórtea s'a fiitória, doi invetiăcei Jacobu sî Joanu fii lui Zevedeiu, cerura de a sîedé de-a drépt'a sî de-a stãr'a lui Isusu, intru ace'a imperatiã, adeca de a fi domnimari — ministrii.¹⁾

A, chiar' sî in diu'a de adi a înălțiarei s'ale la ceriu 'lu întãbara: „Dómne, au in tempu vei se întorci imperati'a lu Israilu?“²⁾

¹⁾ Arcu X. 37. ²⁾ Fapt. Ap. I. 6.

Isusu dara trebuiá se combata acést'a opiniune ratacita, se arete că latîrea imperatîei lui din ceriu va urmá, — trebuiá se se indeparteze dela dînsii, se se inaltîe la ceriu, se între intru imperatî'a s'a sî de acolo se tramita pre Spiritulu Sântu in imperatî'a intemeiata de dînsulu pre pamentu — in Baseric'a s'a, in carea se petréca pâna la capetulu vécuriloru.

Dar' sî otarirea a fostu din eternu dela D.-dîeu, că Isusu numai dupa inaltîirea s'a la ceriu, se tramița Spiritulu Sântu. Sî anume: lui D.-dîeu Tatalu se atribue crearea; Fiiului rescumperarea; sî Spiritului S. sântîrea, versarea daruriloru, — de sî tóte trele persónele cá nedespartîte au conlucratu la acestea. Asîa dara D.-dîeu a creatu pre omu, cá acést'a, se fia in legatura continua cu creatoriulu seu sî ast'felu se fia fericitu. Pecatulu inse a stricatu acést'a legatura — unire — sî a adusu pre poterea iadului de obstaculu intre omu sî D.-dîeu. Isusu a devinsu poterea iadului — a delaturatu acelu obstaculu. Acum'a pre Spiritulu Sântu, pentru ace'a l'a tramisu Tatalu sî Fiiulu, cá ace'a unire intre noi nevrednicii sî D.-dîeu se o sustîena in continuu sî promoveze Spiritulu Sântu prin darurile s'ale d.-dîeesci.

Pentru ace'a s'a inaltîiatu dara Isusu la ceriu, cá deimpreuna cu Tatalu se tramita pre Spiritulu Sântu. Acestu adeveru 'lu predîsesse Isusu mai de multe ori apostoliloru se, inca inainte de patimele s'ale. Consolându odinióra pe apostolii sei intristati — căci Isusu le adusesè la cunoscînfă că va merge dela ei, le dîse cu iubire: „pentru-că im graitu aceste vóue intristare a umplutu anim'a vóstra? , Ci eu adeveru dîcu vóue, mai bine este vóue cá se mergu eu, cá de nu voiu merge eu, Mîngaitoriulu nu va veni la voi; éra de voiu merge, tramite-lu-voiu pre elu la voi!“ ¹⁾ Chiar' sî adi cându se inaltîa la ceriu le dîse: „Ve-ti luá poterea Spiritului Sântu!“ ²⁾ sî 'mi ve-ti fi marturie pâna la mîrginea pamentului.

Oh laudatu se fia numele teu Isuse, care ni-ai tramisu nóue Spiritulu S. sî acést'a latîesce sî intaresce Baseric'a t'a, încátu ace'a stralucesce cá unu munte de auru

¹⁾ Joanu XVI. 6, 7. ²⁾ Fapt.² Ap. I. 8.

pre intréga façi'a pamentului latîndu fericire între gînti sí popóre

Isusu s'a inaltîatu la ceriu, I. A! sí pentru ace'a cá acolo se ne pregatésca nóue locu, despre ce in partea a

III.

S'a inaltîatu Isusu cá se ne pregatésca o fericire statornica — eterna sí adevărata.

Fericirea pamentésca, I. A! de ar' fi ea ori sí cátu de mare, nu e statornica. Chiar' sí de nu ar fi ea conturbata de amaratiuni — ce'a ce inse nici odata nu se intempla, — ea totusi numai pâna la mormêntu tîêne. Aici ai finitu cu tóte cele pamentesci. Remânu case sí mosîe, onorári, pompe sí dulceti — remânu de noi! Alte case sí mosîe, alti tesauri, onorári, pompe sí dulceti ne pregatesce nóue dulcele Rescumperatoriu acolo susu in ceriuri, déca vomu avé credinția tare in trênsulu sí-'lu vomu iubi din totu sufletulu nostru, ferindu-ne de pecate. Ace'a fericire nespusa, erá inchisa de inaintea nóstra pâna la implinirea opului maretiu alu rescumperarei prin Isusu Christosn sí pâna la inaltîarea s'a la ceriu. Isusu dara sí pentru ace'a s'a inaltîatu la ceriu, cá se ne deschida usîle raiului sí se ne pregatésca locuintîe eterne. Despre acestu adevéru elu insusi asigurá pre Apostolii sei la cin'a cea depre urma. Séu ce óre alt'a se insemneze cuvintele lui Isusu díse atunci: „In cas'a Tatalui meu multe locuintîe suntu; éra de nu asîu fi spusu vóue, voiú se mergu se gatescu vóue locu sí déca voiú merge sí voiú gati vóue locu, éra voiú veni (la judetiu) sí voiú luá pre voi la mine, cá unde sum eu sí voi se fiti“.¹⁾ Séu ce alt'a insemnéza ace'a rogatiune plina de iubire fierbinte cátra noi, carea o pronunția Isusu dupa cina: „Parinte, pre carii mi i-ai datu mie, voiú cá unde sum eu sí ei se fie cu mine!“

Aceste sí alte locuri nenumerate ale Sântei Scripture apriatu ne spunu, cá Isusu s'a inaltîatu la ceriu pentru de a ne pregati nóue locuintîe fericite.

Óre nu se cade dara se ne bucuramu de ace'a fericire ce ni se pregatesce sí se suferimu cu pacientîa ori sí ce necesuri grele ni-ar' tramite D.-dîeu?

¹⁾ Joanu XIV. 2, 3.

Se cetesce despre unu cavaleru, cà ratacindu elu odi-nióra cu ocasiunea unei vênátore prin o padure désa, ascultá in tóte partíle dóra va audí pre vreunulu dintre venatorii sei. Deodata aude dintr'unu desisíu un'a cântare de minune frumósa. Sí indreptându-sí pasii sei intru acolo, statù inlemnitu sí plinu de mirare, cà celu care cântá atátu de frumosu sí cu atát'a bucuria erá unu leprosu incarcatu de bube sí de rane din capu pâna in petióre, încátu carnea i spendíurá in bucati depre trupulu seu nefericitu. — Cum poti cântá cu atát'a bucuria intru acést'a stare infiorátoria? — intrebá cavalerulu. — „Dóra n'am causa destula de a me bucurá!?” — respunse pacientulu. — „En' privesce!” — continuá elu, — „acestu trupu amaritu 'mi-e singurulu obstaculu, care me opresce de a me duce la D.-dñeulu meu, elu dejá se descompune sí e aci tempulu cá se potu merge la D.-dñeulu meu in fericirea eterna. Éca dara pentru ce me bucuru eu!”

Ast'feliu se ne bucuramu sí noi, I. A! sí se laudamu pre D.-dñeu intre necasurile tramise de D.-dñeu asupr'a nóstra spre indreptarea nóstra, sciendu, dupa dis'a Apostolului: „cà déca se va stricá cas'a nóstra cea pamentésca, avemu casa nefacuta de mâna omenésca — eterna in ceriuri. Acést'a ni o pregatesce nóue Isusu. Pentru acést'a s'a inaltíatu la ceriu in sânt'a dí de astadi.

V'am aretatu dara, I. A! cà Isusu preamarindu-sí natur'a s'a omenésca cea umilita prin patime doreri batjocure sí mórte, — preamarindu-o dícu prin invierea s'a din morti se inaltíá adi intre bucuri'a sí ensusíasmulu angeriloru cá unu rege invingatoriu sí intrá intru marirea s'a; v'am aretatu, cà Isusu s'a inaltíatu la ceriu, cá se combata opiniunea ratacita, de a intemeiá elu o imperatía pamêntésca sí prin tramiterea Spiritului Sântu se arete, cà de acolo din ceriu se latíesce imperatí'a s'a — Baseric'a — pre pamentu spre fericirea nóstra sí a toturoru marginiloru pamentului; sí in urma v'am aretatu, cà elu ne pregatesce nóue acolo o fericire adeverata sí statornica.

Se ne inchinamu dara numelui seu celui sântu. Aminu.

Vasiliu Criste

preotulu Sarvadului sí alu Taşnadului.

Din istori'a despartirei bisericeii orientale de cea apuséna.

Dupa acestea s'au inceputu pertractarile. Eusebiu — din Dosileu pasí la midílocu sí propuse cetirea acusei s'ale contr'a lui Dioscoru, care a fostu data imperatului sí de catra acest'a sinodului. Comisarii au dispusu se se cetésca acus'a, éra Eusebiu se sídía cá acusatoriu lángha Dioscoru. In scrisori se ínvinuesce Dioscoru cumcà a vatematu credinti'a cá se introduca invetiatur'a eretica a lui Entyche sí cumcà a deducecatu cu nedreptu pre Eusebiu. Dioscoru a pretinsu cetirea acteloru sinodului din Efesu, asemenea a pretinsu sí Eusebiu. Comisarii au ordinatu cetirea acteloru. Atunci se scolà Dioscoru si pretinse cá mai antaiu se se pertracteze cestiunea credintiei. Comisarii reflectara: „Tu trebue se respondi mai antáiu la acusa, lasa dara se se cetésca actele ce'a-ce in-su-si ai propusu.“ S'a inceputu cu scrisórea de convocare a lui Teodosiu. Fiindu-cà in acést'a s'a fostu intredísu espresu episcopului Teodoretu participarea la sinodu, a observatu comisarii: „Preaveneratulu episcopu Teodoretu se între sí se participe la sinodu pentru-cà preasantitulu Aepiscopu Leone i-a redatu episcopatululu sí preapiulu imperatu a demandatu se íee parte la conciliu.“ Intrându Teodoretu se facù unu sgomotu infioratoriu, episcopii din Egiptu, Iliri'a sí Palestin'a, partisanii lui Dioscoru, strigara: „Credinti'a e in periclu, canónele nu-i concedu, aruncatí-lu afara.“ Episcopii din Orientu, Pontu, Asi'a sí Traci'a inse strigara: „O fóia góla amu subscrisu; cu lovituri de betíe ne-au astrinsu se subscriemu; afara cu Manicheii! afara cu inimicii lui Flavienu, afara cu inimicii credintiei!“ Teodoretu pasí la midílocu sí díse: „Eu am íuaintatu plánsóre la imperatulu sí am espusu necuviinti'a suferita, ceru se se faca cercetare.“ Comisarii dísera: „Dupa-ce episcopulu Teodoretu a capetatu éra demnitatea s'a prin Aepiscopulu Romei a pasítu acum cá acusatoriu. Cá se nu se íntemple díordine se terminamu cele íncepute. Presenti'a lui Teodoretu nu va fi spre daun'a nimenui. Tóte drepturile cari le aveti voi fáçia de elu sí elu fáçia de voi. remanu rezervate.“ Punendu-se dupa ace'a Teodoretu in midílocu lángha Eusebiu din Dorileu strigara orientalii: „e

demnu de elu“ éra egiptenii: „nu-lu primiti cá episcopu, cá elu nu-i episcopu; afara cu inimicii lui D.-dieu, afara cu jidovii“. Orientalii strigara éra: „Ortodoxulu in sinodu, afara cu revolutiunarii sí ucigasii.“ Asía tíênura strigarile de o parte si alt'a, pânacându pásira comisarii sí dísera: „Atare strigate vulgare (*εκβολήσεις δημοσικαί*) nu se cuvenu episcopiloru sí nu folosescu nici unei parti, se ascultati asía dara in linisce continuarea cetirei actelor.“ Mai strigara inca odata „numai pre unulu 'lu alungati afara (pre Teodoretu)“ inse fura indrumati la ordine, si secretariulu continuà cetirea actelor.

Dupa cetirea aloru s̄apte acte luà Dioscoru cuventulu sí intrebà pentru ce-lu facu numai pre elu culpabilu pentru depunerea lui Flavianu, alui Eusebiu sí a altor'a, cându dupa cum se vede din acte sentinti'a adusa in sinodu s'a formatu in contielegere cu Juvenalu din Jerusalimu sí Tallasiiu din Cesarea, cari asemenea au fostu denumiti prin imperatulu de judecatori sí cându intregu sinodulu sí-au datu consentimentulu la ace'a? Atunci orientalii strigara cumcà nime n'a consentitu, cumcà au fostu astrinsi, au fostu batuti, au scrisu unu papiru golu, au fostu amenintiati cu esiliu sí astrinsi de soldati cu betie sí sàbii. In fine strigara: „Ce sinodu cu sàbii sí betie! Dioscoru a avutu cu intentiune soldatii la indemana! Afara cu ucigasiulu! Soldatii au depusu pre Flavianu!“

Eppulu Stefanu din Efesu a adausu cumcà primindu pre Eusebiu sí alti câti-va in comuniunea s'a au venitu comisarii sinodali Elpidiu sí Eulogiu càm cu 300 de soldati sí calugari de alui Eutyche la locuinti'a episcopésca sí l'au amenintiatu cà-lu voru ucide, tóte s'au facutu cu fort'i'a, elu a fostu retienutu in baserica pâna a scrisu. Dioscoru sí episcopii egipteni i-au rîsu pentru-cà au scrisu de frica, precându se tractá de credinti'a, care nu trebuie negata pentru neci unu pretiu. In privinti'a subscrierei papi-rului albu s'a rogatu Dioscoru se fie intrebati cà: déca ar' fi lucrulu asía, cum ar' stá in protocolu vorbirile loru contrarie?

Comisarii regesci sí senatorii au voitu cá de-o-camdata se se tréca preste acusarile speciali pâna se voru ceti tóte actele, ce'a ce s'a sí ordnatu. Secretariulu incepù a

cetî protocolulu sinodului Iatrocinalu. Indata la inceputu se plânsera orientalii cumcà legatulu pficalu Juliu de Puzzuoli n'a fostu admisu la sinodu, cumcà lui Flavianu s'a datu loculu a cincelea sî nu s'a cetitu in sinodu scrisórea stului Leone, deci cu juramentu de sîepte ori a promisú Dioscoru cà va lasá se-le cetésca. Cercetându mai de aprópe au aflatu comisarii cumcà Dioscoru n'a voitu se se cetésca de-sí a promisú cu juramentu. Cetindu-se confesiunea credintiei lui Eutyche, Vasiliu din Seleuci'a a observatu, cumcà dênsulu cu provocare la doctrin'a cea adevèrata a cerutu respunsu dela heresiarchu. La acést'a au observatu comisarii cà, déca dênsulu a fostu asîa ortodoxu, de ce a subscrisu sentintî'a de dejudecarea lui Flavianu? De frica, fù respunsulu seu. Episcopii orientali sî cei de partid'a lorú strigara: „Toti amú gresítu, ne rogamu de iertare.“ Comisarii observara: „La inceputu a-ti dîsu, cà a-ti fostu fortíati a subscie dejudecarea lui Flavianu pre unu papiru albu.“ Episcopii repetîra: „Toti amú gresitu, ne rogamu de iertare.“ A trei'a óra strigara Talassiu din Cesarea, Eusebiu din Ancyra sî Eustatiu din Berytu: „Toti amú gresitu, toti ne rogamu de iertare.“

Cetindu-se actele mai incolo Eusebiu din Doryleu se plânse, cà nu i-s'a concesu a intrá in sinodu, de-sí acést'a a pretinsu-o Flavianu. Dioscoru sî soçii sei au pusu aici vin'a pre Elpidiu. Comisarii n'au primitu escusare. Atunci dîse Dioscoru: „Voi me acusatí, cà am vatematu canónele, cum se observa acelea acumú, cându se admite Teodoretu?“ „Episcopulu Teodoretu e admisu cá acusatóriu, a-ti audítu din gur'a lui“ — asîa reflectara comisarii. „Pentru-ce sîede pre scaunulu unui episcopu?“ întrebá Dioscoru. I-se respunse: „Episcopulu Eusebiu sî episcopulu Teodoretu sîedu pre scunulu de acusatóriu, cum statí voi pre scaunulu de acusatí.“

Dupa actele conciliabului efesinu se cetira actele sinodului constantinopolitanu alegate la cele ale conciliabului. Cându se cetí epistol'a lui Cirilu catra Joanu din Antiochi'a*)

*) Ori catra Nestóriu?

strigara toti episcopii: „Noi credemu cá Cirilu. Anathema acel'a care nu crede asĩa.“ Orientalii dîsera: „Asĩa a credîutu Flavianu, acést'a a aperatu-o, pentru ace'a a fostu depusu.“ Egiptenii adausera: „asĩa credemu cu totii“, éra orientalii: „asĩa crede imperatulu, senatulu sî tóta lumea.“ In fine strigara cu totii, comisari, senatori si intregu sinodulu: „asĩa crede imperatulu, asĩa crede imperatés'a, asĩa credemu toti.“ Intru ace'a orientalii strigara: „aruncati afara pre ucigasiulu lui Flavianu!“ Comisarii vedîendu cá egiptenii voru se apara acum asĩa ortodocsi intrebara: „Déca credeti asĩa pentru-ce a-ti primitu in comuniunea vóstra pre Eutyche, care invétiã contrariulu, pre Flavianu sî Eusebiu inse l'ati depusu?“ Dioscoru nesciendu se dee altu respunsu s'a provocatu la acte. S'a cetitu apoi ce'a-ce a adusu inainte Eustathiu in sinodulu efesinu, sustîenendu cumcã insusi Cirilu s'ar' fi pronunsiatu pentru o natura in Christosu. Atunci strigara orientalii: „acést'a este eutychianu, dioscorianu.“ Dioscoru inse a afirmatu cumcã neci dînsulu nu admite amestecarea natureloru. Eustathiu luatu de scurtu — pentru vorbele s'ale — de cátra comisari neavîendu ce respunde a marturisu: „Am gresitu.“ Dupa ace'a s'a cetitu marturisirea credintiei lui Flavianu facuta in sinodulu din Constantinopolu. Comisarii provocara pre episcopi se judece asupr'a ei. Legatulu Paschasinu, Anatoliu din Constantinopolu, legatulu Lucentiu, Maximu din Antiochi'a, Talassiu din Cesarea, Eusebiu din Ancyra, Eustathiu din Berytu sî dupa dînsii toti orientalii aflara credinti'a lui Flavianu de ortodoxa. Juvenalu din Jerusalmu s'a pronunsiatu asemenea sî dupa ace'a lasîndu locul s'a mutatu pre partea unde sîdeáu legatii pontificali sî orientalii, cari l'au primitu cu aplausu. Asemenea a facutu Petru din Corintu cu episcopii din Achai'a, Macedoni'a sî Epiru sî multi altii. Dioscoru vedîendu-se lipsitu de partida dîse: „Flavianu s'a dejudecatu pre dreptu pentru-cã sî dupa impreunare a sustîenutu dóue naturi. Eu potu documentá din Atanasiu, Gregoriu sî Cirilu, cumcã dupa impreunare póte fi vorb'a numai despre o natura intrupata a lui „logos“ (*μια σεσαρκωμένη τῶν λόγων φύσις*). Alt'cum me rogu inca odata, cá multi altii, se se cetésca, mai departe.

Din cetirea actelor s'a vedutu cu ce fortia a esoperatu Dioscoru depunerea lui Flavianu sî primirea doctrinei euty-chiane. Comisarii s'au convinsu despre nevinovati'a lui Flavianu sî Eusebiu, au amênatu cestiunea dogmatica pentru sîdintî'a urmatória, au provocatu pre episcopi se-si dé fie-care marturisirea credintîei in scrisu si au dechiaratu cumcà imperatulu e decisu a nu se despartî neci odata de invetiatur'a, care este espresa in simbolulu dela Nicea sî Constantinopolu, in scrierile ss. parinti Gregoriu, Vasiliu, Atanasiu, Hilariu, Ambrosiu, Cirilu, precum sî in epistol'a p.-ficelui Leone catra Flavianu. Dupa ace'a adausera: „Fiindu cà prin cetirea actelor sî marturisirea unoru capi a sinodului s'a aretatu, cumcà Flavianu sî Eusebiu a fostu de judecati pre nedreptu, aflamu a fi dreptu cá episcopului din Alexandri'a, lui Juvenalu din Jerusalimu, Talassiu din Cesarea, Eusebiu din An-cyra, Eustathiu din Berytu si Vasiliu din Seleuci'a cari au presidatu in sinodu, se se dicteze ace'a-si pedépsa sî cá s. sinodu conformu canónelor se-i lipsésca de demnitatea episcopésca.“ Orientalii strigara: „judecat'a e drépta.“ Cei din Iliri'a: „Toti amu gresitu, toti ne rogamu de iertare.“ Cu acést'a s'a incheiatu siedintî'a prima.

(Va urmá.)

V A R I E T A T I.

Précuviosi'a S'a Dlu Nicolau Popea archimandritu sî vicariu archiepiscopescu a fostu alesu cu 52 voturi din 55 de episcopu alu Diecesei române gr. or. a Caransebesiului.

Noi ministri magiari. Au fostu numiti: *Desideriu Szilágyi* ministru de justitia, *Alesandru Wekerle* ministru de financia sî contele *Juliu Szapáry* ministru de agricultura, industria sî comerciu.

Noulu ministeriu romanu s'a formatu ast'felu: *Lascaru Cargiu* ministru presiedinte sî de interne, *G. Vernescu* m. de financia, *G. Manu* m. de resboiu, *Al. Lahovary* m. de esterne sî interim. de lucrari publice, *N. L. Gherassi* m. de justitia, *C. Boerescu* m. de culte sî instructiune publica, sî *Gr. Paulescu* m. de agricultura, industria sî comerciu precum sî alu domeniiloru.

Diece porunci pentru crescerea copiiloru. Mari'a Landmann estrage din pracs'a facuta urmatórele 10 porunci pentru crescerea

copiiloru: — 1. Cresce-ti insuti copii tei. Nici unu ajutoriu strainu, ce tî-lu iei in casa, nu-ti va poté in adeveru ajutá la acést'a. Cine vré se crésca copii, trebue se-i stapênésca, respective sè se bucare de o deplina auctoritate in ochii loru. — 2. Ocupa-ti copii. Lasa-i sè se jóce, ori se lucreze, dar' nu-i sili. Unu copilu silitu e superatiosu, spiongiu sî neiscusitu; unulu care se ocupa in modu firescu e placutu, bunu sî norocosu. — 3. Lasa pe copii se larmuésca. Nu pretinde cá in ocupatiunile loru se fie totu linis-citi. Déca e cá unu copilu sè se desvólte sanetosu in privint'á corpului sî a spiritului, trebue se-si intrebuintieze membrele dupa placu, apoi se vorbésca, se rîda, se strige, se-si descepte fan-tas'á, nu numai privindu lucrurile, dar' sî producîndu. Naturalu, cá tóte la tîmpulu sî la locul loru. Asia dar' alu 4-lea: lasa copii in odai'a loru, déca ai visite. Iubirea materna te face se-i presen-tezi óspetiloru, se-i puni sè se produca cu cunoscintieles loru sî se-i lasi a fi laudati sî admirati in present'ia loru. Acestu lucru inse pentru óspeti nu e tocmai placutu, ér' pentru copii primejdiosu. Ei voru deveni egoisti, inchipuiti, laudarosi, in faç'á óspetiloru nu se potu mişcá dupa voie sî siedu siliti. Déca totusi vréi a-i presentá, durat'a se fie fórte scurta sî se nu devina obiectu de discutat. — 5. Nu-ti laudá ori dojení copii in faç'á strainiloru. — 6. Tîene strictu la ordine, inse ingadue din cându in cându, déca e necesitate. — 7. Ffi consequentu sî impreuna asprimea cea mai mare cu o adeverata blândétia. Nu dojení ori pedepsí pe copii pentru lucruri de nemica, cá sî cum ar' fi comisú mari gresíeli, dar' nici gresíelile mari nu le lasá nepedepsite; ai opritu cev'a, tîene strînsu la preceptu. — 8. Copii nu suntu obiectu de jocarie. Nu-i tractá cá pe atari sî nu lasá pe altii se-i tracteze. Ei n'au venitu pe lume cá se-ti implinésca dorintieles, nici se-ti lingusiasca egoismulu, ori pentru a tîené tfe séu altor'a de urítu, ci pentru voint'á loru. Din acést'a urméza: — 9. Copii suntu in anumite impregiurari persónele principale in casa, dar': 10. Acést'a se nu o observe!

A dóu'a carte de cetire pentru copii sî copilele din anulu alu 2-lea de scóla, intocmita de: *Mai multi prietini ai scólei* a esítu de su tipariu in Editur'a Librariei N. I. Ciurcu in Brasíovu. Formatu 8° de peste 110 pag. Pretíulu 28 cr. Cartea este scrisa cu multa ingrigire, cuprinde 142 bucati alese, parte prosa, parte poesii. Stilulu este usóru sî preste totu dísu cartea coresponde fórte bine scopului pentru care este scrisa. In partea ultima se afla sî unu adausu speçialu, cuprindîndu literile besericesci cirilice sî câteva rogatiuni scrise cu acestu feliu de litere; apoi tabel'a inmultfiei, numerii romani etc.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Niculae Fekete-Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a, Imprimari'a „Aurora” p. A. Todoranu.